

Szerkesztőség, kiadó
hivatal és nyomda:

Ciuj-Kolozsvár, St. Barón
3. Pcp (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Kerék- és kiadóhivatal
9-77

28. 5. Sz. — — — 2-28

Éves szám ára pályá-
zatokon és vidéken 5 lej
Bucarestben is 5 lej

Cenzurat Suciu.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 szeptember 16 Péntek

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 210 szám

5687 Elul 19

Egy halott, két sebesült

Lezajlottak az időségi választások is, amivel a kormányváltozás utolsó aktusa is lezárult. A kormány meglehetősen hűvösen kezelte az időségi választások kérdését, a kockán forgó öt-hat mandátum alig érdekelte, mert az általános választásokon olyan megsemmisítő fölényrel győzött a liberális párt, hogy az időségi választásokra maradt néhány mandátum, se nem szorított, se nem osztott a kormánytöbbség szempontjából.

A kormány csak azzal törődött, hogy Alexandru Mavrodinak, a liberális hivatalos lap főszerkesztőjének mandátumát biztosítsa, ami teljes mértékben sikerült is és a Mavrodin Stojinet kerületben a szokott megsemmisítő fölényrel szenátorrá választották. A többi kerületekben a kormány, részben az averescánus jelöltek támogatása, részben szabadjára hagyta az ellenzéki pártokat, hogy erejükhez képest marakodjanak a mandátumokért.

A választási kampányban teljes erővel felsorakoztak a cuzisták is és bár Cuza, aki Baltimegyében jelöltette magát, mandátumhoz jutni nem volt képes, a féktelen és szenvedélyes antiszemita agitáció valamilyen választási eredményt mégis csak elért: egy halottat és két sebesültet.

Cuzának a választási kampányban zsidókkal nem volt semmi dolga. Sergiu Nita averescánus és Mirtó nemzeti parasztpárti jelölttel kellett megmérkőznie a mandátumért. A balti zsidóság ezuttal teljesen passzív maradt a választási küzdelemben, annál is inkább, mert a lezajlott általános választásokon már éppen Baltimegyében zsidó szenátort választottak. Az antiszemita liga választási kampánya mégis kizárólag a zsidók ellen elhíntett gyűlölködő izgatás tengelye körül forgott. Mint már annyiszor, ezuttal is elővették az antiszemitizmus legócskább fegyverét és a velük közvetlenül szembeálló ellenfeleket azzal igyekezett ledorongolni, hogy zsidók.

Az antiszemita kortesek lelkiismeretét egyáltalában nem bántotta az a tény, hogy az ellenpártok választási apparátusában egyetlen zsidó sem volt, még kevésbé riasztotta vissza őket a zsidózástól az az elgondolás, hogy a zsidó szó talán még se felelőtlen vörös posztó, amelyet kizárólag jobbsorsra érdemes tömegek felbőszítésére lehet használni.

Az egyik antiszemita kortes, amikor látta, hogy a liga ügye veszendőbe megy, a nemzeti parasztpárt fokortésére, Coltor képviselőre ráfogta, hogy zsidó. A felbőszült tömeg, amelynek soraiban több részeg ember volt, erre meg akarta roharni a választási irodát, hogy a zsidónak mondott Coltor képviselőt inzultálja. A roham nem sikerült, mert a választási elnök a szorongatás perceiben rendeletet adott a csendőréknek, hogy a tömeg elriasztására a levégre löjjen. A sortűzre nagy pánik, majd még nagyobb verekedés támadt, amelynek során egy paraszt meghalt s kettő megsebesült.

Egy halott és két sebesült a cuzista propaganda legújabb eredménylistája. Azt hisszük, ez az újabb eredmény mégis csak hozzá fog járulni a fejek és lelkek megtisztulásához és siettetni fogja az amugyis erejét vesztő antiszemita akció kilengéseit. A liga programja fellett a balti-megyeyi választók már ítéletet mondtak, amikor Cuzát nagy szótöbbséggel újra kibuktatták a parlamentből. Hátra van még a bíróság ítélete, amely Surcanu antiszemita kortes fölött fogja elmondani, akinek izgatása következtében vesztette el egy paraszt életét és kettő az egészségét.

Nem kételkedünk abban, hogy a két ítélet visszhangra fog találni az egész országban kü-

lönösen a kormány tényleg megmutatja, hogy az előző rezsimtől eltérőleg nincs szándékában szemet hunyni az emberáldozatokat követelő

agitációnak, hanem minden esetben teljes erejéből sujt le mindazokra, akik keresztül hágnak a törvény korlátait.

A kisantant külügyminisztereinek genfi konferenciája leszavazta Benes indítványát a Rothermere-akció ellen

Titulescu és Marinkovics hűvösen fogadták az indítványt, merí nem tartják veszedelmesnek Rothermere céljait

Genf, szeptember 15. A kisantant Genfben tartózkodó külügyminisztereit tegnap konferenciára hívták össze, amelyen Benes cseh külügyminiszter azt indítványozta, hogy a kisantant kezdjen éles és nagyszabású akciót a Rothermere tevékenysége ellen. Titulescu román külügyminiszter bizonyos körülmények között hajlandó volt résztvenni az akcióban, azonban kikötötte, hogy annak nem szabad túlságosan feltűnőnek lennie. Marinkovics jugoszláv külügyminiszter teljes erejével tiltakozott a kisantant akcióba lépése ellen. Tiltakozását azzal támasztotta alá, hogy Rothermere személyisége nem lehet annyira fontos, hogy állam-akciót indítsanak ellene. A jugoszláv külügyminiszter szempontjai mögött valószínűleg az a gondolat

húzódik meg, hogy egy esetleges Rothermere-ellenes demars olyan angol köröket is sértene, amelyek ma még nem csatlakoztak a lord véleményéhez. Marinkovics ellenkezésére a konferencia lemondott a tervezett akcióról, csak egy kommuniké adott ki, amely nagy általánosságban foglalt állást bizonyos békepontok tevékenysége ellen.

Prága, szeptember 15. A „Narodni Osvo-beni“-ben Benes csehszlovák külügyminiszter cáfolja, mintha a genfi kisantant külügyminiszteri konferencián a kisantantot Rothermere-ellenes akcióba akarta volna vinni. A cseh kormány nem látja szükségesnek, hogy hivatalosan lépjen fel egy magánpolitikus akciója ellen.

Ujabb komplikációk merültek fel az optánsperben

A hattagu jogi bizottság nem tudott megegyezni. Genfi román körök megcáfolják, hogy Románia kilép a Népszövetségből, ha az optánsper Magyarország javára dől el. Állir Apponyi elleni merényletről

Genf, szept. 15. (Az Uj Kelet tudósítójától). A román-magyar birtokper jogi bizottságának ülései kezdetüket vették, de az ülések egyelőre szigorúan titkosak. A nagy elzárkózás ellenére a tanácskozásokból annyi kiszivárgott, hogy a bizottság azt fogja javasolni a tanácsnak, hogy a Népszövetség vegyes döntőbíróóságának a román-magyar birtokperben való illetékességét utalja át a hágai nemzetközi bíróság hatáskörébe.

Az illetékes körök azt hiszik, hogy Románia bele fog nyugodni ebbe a megoldásba. Azokkal a hírekkel szemben, melyek szerint Románia a Népszövetségből való kilépéssel fenyegetőzött volna, ha az optánsperben a Népszövetség Románia ellen döntene, a genfi román körök mit sem tudnak, sőt határozatlan kijelentették, hogy az egész légből kapott kóhalmány.

Genf, szeptember 15. Tegnap azt a hírt röpitette a táviró Genfből világgá, hogy Apponyi Albert gróf, a népszövetségi magyar delegátus ellen merényletet követtek el. Ez a hír teljesen valótlannak bizonyult. Apponyi ma délelőtt tíz órakor megjelent a Népszövetség reformációs termében megtartott teljes ülésén, ahonnan tizenegy órakor Tanczos Gábor tábornok-delegátussal együtt a Népszövetség palotájába hajtattak.

A Népszövetség ma tárgyalta Belgiumnak újból való megválasztási kérelmét a tanács-tagságra. A kérelem nem járt sikerrel, mert Belgium nem kapta meg a megválasztáshoz szükséges kétharmad szavazattöbbséget. Összesen 48 szavazatot adtak le, amelyből Belgium 29-et kapott a szükséges 32 szavazat helyett.

A Belgium tanács-tagsága feletti szavazás után Vandervele belga külügyminiszter kijelentette, hogy Belgium a locarnói hatalmak kérésére jelöltette magát újból. A leszavazás Belgiumot nem akadályozza meg abban, hogy a jövőben is tevékeny és eltökélt munkával dolgozzék a Népszövetségben. Vandervele beszédét nagy tetszéssel fogadták.

Genf, szeptember 15. A magyar-román optáns per eldöntésére hivatott döntőbíróóság ügyében a legújabb információk arról számolnak be, hogy a hattagu jogi bizottság, amelyet Scialoja indítványára alakítottak és amely angol, francia, német, lengyel, japán és olasz jogi szakértőkből áll, ma délig nem tudott megegyezni. A jelek szerint újabb komplikációk merültek fel, amelyek az agrárkonfliktust erősen kiéleztek.

Chamberlain angol külügyminiszter azt kívánta, hogy a kérdést a hágai nemzetközi bíróság döntse el, amihez Románia delegátusai azonban nem járultak hozzá. A jogászok ennél fogva egy döntőbíróóság utján történő döntés tervén dolgoznak. Chamberlain elhalasztotta utazását, hogy lehetővé tegye a döntést.

A kisantant semmiesetre sem kívánja, hogy a kérdés megegyezően halasztást szenvedjen.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy a magyar-román optánsper ügye pénteken kerül a népszövetségi tanács plénuma elé.

Genf, szeptember 15. A népszövetségi tanács ma délelőtti nyilvános ülésén elfogadta a pénzügyi bizottság jelentését Görögországnak a Népszövetség védnöksége alatt kiadandó kilencmillió font sterling kölcsönéről. Ebből a kölcsönből Görögország 3 milliót pénze stabilizálására, hárommilliót a költségvetés egyensúlyának helyreállítására, hárommilliót pedig bizonyos hátralékos összegek kifizetésére fog fordítani.

A tanács ezután meghallgatta Bulgária előterjesztését, arra vonatkozólag, hogy a Népszövetség szervezetei révén megvizsgáltsa az állami pénzügyek rendbehozatalára szolgáló bulgár külföldi kölcsön kibocsátásának lehetőségét. A tanács késznek nyilatkozott a vizsgálat elvégzésére.

Végül a tanács a menekültek ügyére vonatkozó különböző kérdésekkel foglalkozott, melyekről Petrescu Commen berni román követ számolt be.

Felmentette a hadbíróóság a rendőrügynökök bántalmazó katonát, mert időközben a rendőrügynökök lecsukták

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Havasi Károly 27 éves bukaresti soffőr állott ma vádlottként a kolozsvári VI. hadtest hadbírósága előtt. Havasi ellen az volt a vád, hogy még 1923-ban, amidőn aktív katonai szolgálatot teljesített és szabadságát Nagyváradon töltötte, megtámadta és súlyosan inzultálta Muresan rendőrprefekturái tisztviselőt. Havasi, aki szabadságát szüleinél töltötte, egy ünnepnap estéjén Béla öccsével elment a Margit-kávéházba borozgatni. A Havasi fivérek asztalának szomszédságában hangosan, nótaszóval mulatott Muresan rendőrügynök több vasuti tisztviselő társaságában. Mulatozások közben Muresan duhaj kedvében egy poharat a Havasiék asztala felé hajított. Az aktív katonai szolgálatot teljesítő Havasi Károly erre felugrott és azt kiáltotta a kávéház tulajdonosa felé, hogy utasítsa ki Muresant a helyiségből.

A katonai és rendőrtisztviselő afférja

A rendőrtisztviselő, amikor meghallotta Havasi szavait, eléje ugrott és felelősségre vonta, mire ez teljes erejéből úgy mellbe vágta, hogy elterült a kávéház padlóján. Havasi ezután kiment a kávéház udvarára, de Muresan utána vetette magát és megtámadta. A verekedés folyamán a hatalmas termetű Havasi véresre verte ellenfelét, majd újra visszajött a kávéházba és leült az asztalához.

A verekedés, még itt sem ért véget, mert a Muresan társaságában lévő vasutasok megtámadták Havasit. Ez azonban öccsének segítségével székeket ragadott fel és azokkal verték el a vasutasokat.

Havasi, aki különben békés természetű ember, ezután ki akarván kerülni a további verekedést, el akarta hagyni a helyiséget. Az ajtónál azonban egy fegyveres rendőr állt az útjába és le akarta tartóztatni. Havasi egy követ kapott fel és ezzel fejbe vágta a rendőrt, aki elviesztette az eszméletét és elterült az ucca porában.

Havasi Károly a verekedés színhelyéről hazament és másnap visszautazott Bukarestbe, mivel szabadsága lejárt.

Néhány hét múlva idézést kapott a kolozsvári hadbíróaságtól.

Ítélet in contumaciam

Havasi, aki mint soffőr teljesített szolgálatot egy ezredesnél, megmutatta az idézést gazdájának, aki megnyugtatta afelől, hogy a tárgyalásn ugyis felmentik, ha nem jelenik meg személyesen.

Az első tárgyalást elhalasztották, de a következőn Havasi Károlyt hatósági személy elleni támadás miatt egyévi börtönre ítélték, Muresant pedig egy hónapra.

Havasi a lapok útján értesült elítéléséről és erre feljött Kolozsvára és Georgescu Mircea védőjének közbenjárására az ítéletet megsemmisítették és új tárgyalást tűztek ki.

A felmentő verdikt

A ma délelőtti tárgyalás folyamán a had-

bíróóság Salamon ezredes einöklete alatt és Georgescu Mircea védő beszéde után, figyelembevételével, hogy Muresan közben kilenc hónapi

Fatális tévedésből repítették világgá Alfonz spanyol király meggyilkolásának híré

Madrid, szeptember 15. Jelentette az Uj Kelet is, hogy Alfonz spanyol király ellen merényletet követtek el, melynek következtében a spanyol király életét vesztette. Azóta a merénylet híre hivatalosan megcáfolták és mára már az is kiderült, hogy mi okozta a merénylet hírenek a világsajtóban való elterjedését. A hír úgy keletkezett, hogy egy berlini távirat szerint Alfonz Leroy párisi tisztviselő ellen Biarritzban merényletet követtek el, illetőleg autószerencsétlenség áldozata lett. Alfonz Leroy nevét aztán az illető sajtóirodák tévesen Alfonz királynak fordították (le roy = király) s így került a világsajtóba az ominózus hír.

Borzalmas autókatasztrófa áldozata lett Európa legnagyobb táncosnője: Izadora Duncan

Nizza, szeptember 15. Izadora Duncan, a világhíri táncosnő, aki annak idején Európa összes operaszínházairól valóságos izgalomba ejtette a közönséget táncának eredetiségével, tegnap Nizzában autókatasztrófa áldozata lett. A 55 éves nagy művésznőre végzetes kimenetelű katasztrófával végződött. A táncosnő nyakában lévő hosszú sál hirtelen kibomlott és rácsavaródott a nagy iramban haladó autó hátsó kerekére, mely olyan hatalmas erővel rántotta ki az autóból Izadora Duncant, hogy azonnal az autó kereké alá került. Az autó kerekéi a művésznő derekán mentek keresztül és eltörték gerincoszlopát. Izadora Duncant haldokolva szállították a nizzai kórházba, ahol súlyos sérüléseibe belehalt.

Izadora Duncan regényes életpályát futott meg. Első férje Singer, az ismert varrógépgyáros volt, akitől két gyermeke született s akik egy tíz évvel ezelőtt történt autószerencsétlenség áldozatai lettek. Második férje Jeszeninszky Sergej orosz költő volt, aki szintén tragikus halállal mult ki: nemrég egy moszkvai szállodában agyonlőtte magát. A megöregedett művésznő, régi barátjaitól elhagyatva, szűkös viszonyok között tengette öregségére életét s Nizzában feledést keresett nagy bánataira. Az egész világ művészkörében mélyszégyen részvét nyilvánul meg a tragikus véget ért nagy táncosnő iránt.

Százfizenhárom szavazattal ötvennégy ellenében választották meg Weizmann a cionista világszervezet elnökévé

(Bázel, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma érkezett meg a cionista világszervezet záróüléséről — amelyről röviden már beszámoltunk — a részletes jelentés. A zárógyűlést szeptember tizenegyedikén, este tíz óra után a Stadtkasino tanácstermében tartották, ugyanott, ahol harminc év előtt az első kongresszus zajlott le. A vasárnapra virradó ülést még a „Messegebäude“-ben tartották meg. Ez a tanácskozás reggeli hét óráig tartott. A nevelésügyi bizottság által beterjesztett javaslatok fölötti vita után és a mezőgazdasági kolonizációs bizottság által tett javaslatok helyenként viharos megvitatása után éjjel három óra körül az exekutive és az Aktionskomité választást ejtették meg. Ezt megelőzően Weizmann elnök néhány nyilatkozatot tett. Az első nyilatkozat így hangzik:

„A szervezet zsidó munkásság hivatalos képviselőjeként a cionista világszervezettel szemben a „Histadrut“-ot ismerjük el. A cionista világszervezet és annak intézményei

csak szakmailag megszervezett munkásokat foglalkoztathat.”

A további nyilatkozatok az új exekutive nek ama feltételeire vonatkoznak, hogy a költségvetést csak azzal a feltétellel vállalják, ha a bevételek a valóságban megfelelnek az előirányzott kiadásoknak és ha felhatalmazást kap a költségvetés megváltoztatására. Az utolsó elnöki nyilatkozat követeli az exekutive számára az alapszabályok keretein belül — az alapok felülvizsgálásának és befolyásolhatóságának jogát.

A nyilatkozatokat éles, háromórás vita követte. Grünbaum és Jabotinszky protestáltak az ellen, hogy Weizmann nyilatkozatokat adjon le a választás előtt, anélkül, hogy a kongresszus összes csoportjaival tanácskozott volna. Berlin rabbi a Mizrahi nevében jelentett be tiltakozást.

A vita hajnali hat óráig tartott, amikor végre meg lehetett ejteni a választásokat. Weizmann a világszervezet. Sokolovot pedig az exekutive elnökévé százfizenhárom szavazattal ötvennégy ellenében választották meg. Az exekutive többi hat tagja felett en bloc ejtették meg a választást. Megválasztották London számára: dr. Edert, Lipskyt és Félix Rosenblühtöt. Palesztina számára Kish ezredest, Sackert és Henriette Szold asszonyt. Ez a lista 83 szavazattal 62 ellenében jött be.

A kongresszus folytatódó ülést délután két óráig tartotta. Mint az Uj Kelet már jelezte, a költségvetést 631,832 fontban állapították meg. Ezután Henriette Szold indokolta meg az orosz cionisták üldözésében hozott határozati javaslatát. A cionista kongresszust este tíz óráig zárták be, a szokásos köszöntő beszédek után.

Románia legnagyobb utazóvállalata a nagy
Ma CIRKUS ROYAL
pénteken este 9 óráig tartja megnyitó
díszelőadását a posta mögötti téren. —
Világvárosi műsor. Nemzetközi artisták. Különböző
fajállatok!

Szülők figyelmébe!

A hatósági orvosok is a szájúreg gondos tisztítását és fertőtlenítését ajánlják, mint legbiztosabb óvszert

gyermekszélhűdés

ellen. — Erre a célra a legmegfelelőbb háziszer a többszörösen bevált

DIANA sósborszesz.

Egy tiszta zsebkendőt, vagy törülközőt Diana sósborszeszbe jól beáztatunk s azzal a gyermek száját alaposan kitöröljük. Nagyobb gyermekek öblögessék szájukat naponta többször Dianával elkészített szájvizzel. Tanácsos a gyermekek kezét is Diana sósborszeszrel mosni.

Diana sósborszesz mindenütt kapható.

aki
a

A kongresszus l
tam menekülni, eb
ha akad is egy-két
lépked, nehogy me
ralakon függő képe
kicsi öreg ur, a szob
nál helyel.

— Ön arra kiv
még hozzá zsidó m
dezní, miért lett fa
A sorsom volt, hog
zsidónak születtem
főlé, nem lettem má

— Meséljen val
mester — kérem a

— Oroszlengyel
kisbirtokos volt és
ben azonban, amiko
adta hies település
tek földünkről s a
költöznünk. Itt irat
jövömet illetőleg az
véleményen. Az any
a chéderben való el
ban már szépen tar
remélte, hogy rabbi
vánosság előtt mege
hogy melamed vagy
magasabb ambicióká
egész kisgyermek k
rette volna, ha mér
akart. A sors ezalk
jában jelentkezett,
hozott a véletlen. A
zaimat és ugylátszik
rendszeresen foglal
a művészet és eszté
nem a művészi amb
veszedelmekkel és né
lyen már több mint

Először Varsób
aztán Münchenbe m
voltam a tanítványa
előszobája volt. A
Oda vágytam és irt
tem, hogy harminc
A világ egyetlen vá
a művészettel, mint
mecenása volt. A
multja, de Párisban
milyen nemzetiségű
otthon érzi magát,
éheztem művészé n
hungert)

— Melyik műv
közelebb?

— Nem tartozo
hány évvel ezelőtt
Luxembourg-muzet
negyven éve állott
élen. Órákat töltöt
dotta: „Láttam má
festettek, mint Ön.
tudja, hogy én szig
tudom az Ön tehet
igazán becsessé tesz
zik egyetlen művés
önmagából merit és
szek, ha a Louxem
valamelyik képét.”

Az első zsidó

— Így kerültem
mint az első és ele
pedig zsidó képpel.
nek a képnek hatás
tetés is ért: megka

Mélyen

Leibele Pilichowsky, aki a varsói gettóból eljutott a Buckingham Palastig

Beszélgetés a legnagyobb zsidó portrefestővel

Bázel, szeptember 15.

A kongresszus lármája és zürzavara elől ide szoktam menekülni, ebbe a csöndes, meghitt zugba, ahol ha akad is egy-két látogató, áhitattal, lábujjhegyen lépek, nehogy megbontsa a harmóniát, amely a falakon függő képekből árad szerteszét. A kedves, kicsi öreg ur, a szoba gazdája jóságos mosollyal kínál hellyel.

— Ön arra kíváncsi, hogyan lettem művész és még hozzá zsidó művész? Hát a fától szokta kérdezni, miért lett fa és a virágtól, miért lett virág? A sorsom volt, hogy művész legyek s minthogy zsidónak születtem és zsidó arcok hajoltak bölcsőm fölé, nem lettem más, csak zsidó művész.

— Meséljen valamit az életéről, Pilichowsky mester — kérem az öreg urat.

Sakter, vagy — művész

— Orosz Lengyelországban születtem. Az apám kisbirtokos volt és nyugodt jólétben éltünk. 1881-ben azonban, amikor Ignatiev belügyminiszter kiadta híres települési rendeletét, bennünket is elűzték földünkéről s a közeli Lodz városába kellett költöznünk. Itt irattak be először a chéderbe. A jövőmet illetően az apám és anyám nem voltak egy véleményen. Az anyám leplezetlen örömmel figyelte a chéderben való elhatározásomat, hétéves koromban már szépen tanultam gemorot és titkokban azt remélte, hogy rabbi leszek belőlem. De a nagy nyilvánosság előtt megelégedett azzal a kívánsággal is, hogy melamed vagy sakter legyek. Az apám sokkal magasabb ambíciókat táplált szívében. Minthogy már egész kisgyermek koromban jól rajzoltam, azt szerette volna, ha mérnök leszek. A sors azonban mást akart. A sors ezalkalommal David Frischmann alakjában jelentkezett, akivel ebben az időben összehozott a véletlen. A kitűnő héber író meglátta rajzaimat és ugylátszik tehetséget sejtett bennem, mert rendszeresen foglalkozni kezdett velem és bevezetett a művészet és esztétika világába. Felkeltette bennem a művészi ambíciót és ezzel elindított azon a veszedelmekkel és nélkülözésekkel terhes uton, amelyen már több mint negyven éve járok.

Aki művésszé éhez magát

Először Varsóba kerültem a rajzakadémiára, aztán Münchenbe mentem, ahol Seitz professzornak voltam a tanítványa. De mindez csak a művészet előszobája volt. A művészet igazi hazája: Páris. Oda vágytam és irtózatossá éheztem, amíg odakerültem, hogy harminc esztendőm át otthonon legyen. A világ egyetlen városa sincs annyira egybeforrva a művészettel, mint Páris. Rómának több művészi mecénása volt. Athénnek nagyobb a művészeti múltja, de Párisban a művészet maga az élet. Akármilyen nemzetiségű legyen a művész, Párisban otthon érzi magát, Páris a hazája. Én is Párisban éheztem művésszé magam. (Igy monda: *emporgehungert*)

— Melyik művészi irányhoz érzi magát legközelebb?

— Nem tartozom egyetlen irányhoz sem. Nehány évvel ezelőtt meglátogatta egyik tárlatomban a Louxembourg-muzeum igazgatója, aki akkor már negyven éve állott a világművészet Pantheonjának élén. Órákat töltött a képeim előtt, aztán ezt mondotta: „Láttam már festőket, akik jobb képeket festettek, mint Ön. Ezt ne vegye sértésnek, hiszen tudja, hogy én szigorú mértékkel mérek. Értékelni tudom az Ön tehetségét is. Ami az Ön művészetét igazán becsessé teszi előttem, az, hogy nem tartozik egyetlen művészi irányhoz sem, hanem mindig önmagából merít és csak önmagát adja. Boldog leszek, ha a Louxembourg számára megszerezhetem valamelyik képét.”

Az első zsidó a Louxembourg-muzeumban

— Így kerültem be a Louxembourg-muzeumba, mint az első és eddig egyetlen zsidó művész, még pedig zsidó képpel. A kép címe: Jom Kippur. Ennek a képeknek hatása alatt egy másik nagy kitüntetés is ért: megkaptam a francia becsületrendet.

Am a legnagyobb kitüntetés az volt, hogy felejtethetetlen atyai barátom, Dávid Frischmann cikket írt rólam egy héber lapba, amelyben mint a zsidó művészet előharcosát aposztrofált.

— Zsidó művész lettem és ez sohasem volt nálam valami mesterkéltség, vagy tudatosan elhatározott dolog, amint hogy a német művész is német, az olasz olasz, anélkül, hogy ezt különösebben akarná, vagy kihangsúlyozná. Sikerem titka talán éppen ebben rejlik. Sohasem akartam másnak mutatkozni, mint ami vagyok, mást adni a művészetben, mint ami legbensőbb lényemből fakad. A legtöbb zsidó művész itt hibázza el életét. Menekül önmaga elől, a múltja, az emlékei elől és ez megtöri eredetiségüket, egyéniségüket. Mennyi vitát folytattam Párisban fiatal, tehetséges zsidó művészekkel, akik, mibelyt kijöttek, már is franciákká akartak válni és mindenféle hypermodern irányzathoz csatlakoztak. Hány magasbalendülő zsidó művészkariert láttam zátonyra futni, összeroppanni a belső ellentmondások terhe alatt. Én minden fiatalnak azt mondtam és mondom ma is: „Eredj tanulj. Tanuld meg azt, ami a művészetben megtanulható, a technikát. A továbbiakban aztán járj a magad utján, önmagadba merülj el és a saját lelked mélyéből igyekezz felhozni a kincseket. Ha ott nincs, máshol ugysem találod. Ha pedig témát keresel, fordulj a népeidhez, mert az áll a legközelebb hozzád — akármennyire távolodtál is el tőle.”

Zsidó művészet — keresztény támogatással

— Abban, hogy a zsidó művészek oly gyakran válnak hátlenekké népekhez, nagy része van a zsidó közönségnek is, amely bihetetlen közönyt tanúsít legjobb művészeivel szemben is. Akár hiszi, akár nem, én magam is százszor éhenhalhattam volna a zsidó műbarátoktól, ha előkelő keresztények nem támogatnak és nem vásárolják képeimet. *A legtöbb zsidótárgyú képem keresztény műgyűjtők tulajdonában van.* A zsidó mecénások csak most kezdenek érdeklődni a képeim iránt, amikor már nélkülök is megállok a lábamon. Pedig hány meg hány nagy zsidóművésztelenség kalldik el, török ketté a részvétlenség miatt. Nem bírja ám mindenki ugy a koplalást, mint én és nekem még hozzá szerencsém is volt... Akadtak keresztény barátaim. Hát kérdem, rendes, tisztességes dolog az, hogy a zsidó művész csak keresztény támogatással bonthatja ki tehetségének szárnyait?

A bűnös zsidó közöny

— Ma már nyugodtan kiállok a fórumra és odakiáltom a zsidó nagyközönségnek: Bűnt és széznnyű igazságtalanságot követtek el, amikor éhezni és kallódni hagyják a művészeiket. Önmagukat és népeteket becsülik le ezzel. És nemcsak a képzőművészekkel bántok ily mostohán. A költőkkel és írókkal is. Bialik sir, Csernichowsky panaszkodik és Schneur átkokat szór. Vajjon ezt várja tőlünk a világ, tőlünk, akik papok népének nevezzük magunkat. Vagy talán azt hiszitek, hogy az utókor és a történelem a bankárjaink és bürzianereink után fog megítélni bennünket? Jaj a népeknek, amely nem becsüli meg szellemi harcosságait: művészeket, írókat, tudósokat.

A kedves, öreg Pilichowsky egészen belepirul a beszédbe. Önmaga is észreveszi, hogy valóságos szónoklatba kezdett, pedig csak ketten vagyunk a teremben. Mintegy mentegetőzve folytatja csöndesen tovább:

— Higyje el, nem lehet elég sulyos szavakat találni ennek a bűnös közönynek megbélyegzésére. A zsidó művészeknek meg kell fulladnia, mert nincsen publicitása, ami a művész számára a levegő. A képzőművészekkel még megeshett az a csoda, ami velem is megeshet, hogy a francia kormány, a holland királynő és egy indiai maharadzsza jöttek segítségemre, mert a képzőművész, ha zsidó is, nemzetközi nyelven beszél. De mit csináljon a héber író, a héber költő, a héber esztéta, milyen csodára várjanak ezek, ha nem a

zsidó nép feltámadó lelkiismeretére. Elhatároztam, hogy néhány művészársammal egyetemben nagy szabású akciót indítunk meg, hogy felrúzzuk a zsidó közönséget közönyéből és felhívjuk figyelmét arra a veszélyre, amely a közöny miatt a zsidó művészetet és irodalmat fenyegeti.

Az első zsidó történelmi kép

Amíg Pilichowsky kiönti lelkének keserveit, akaratlanul is elmerülök az előttünk függő hatalmas vászon csodálatába, amely majdnem az egész falat elborítja. A kép a jeruzsálemi egyetem felavatását ábrázolja. A Scopus hegyen épült hatalmas amphiteatrum szónoki emelvényén tizezernyi tömeg közepén biborpalástban áll Balfour lord és elmondja avatóbeszédét.

— Hogy jutott eszébe ezt a képet megfesteni — kérdem.

— Régóta élt bennem a fájdalmas tudat, hogy a zsidó népeknek nincsenek történelmi képei. Ami van, az jobbára nem komoly művészi munka. Mikor meghallottam, hogy a jeruzsálemi egyetem avatására készülnek, megdöbbant a szívem, mert éreztem, hogy ez az aktus az ujkori zsidó történelem legnagyobb eseménye lesz. Elhatároztam, hogy ezt a történelmi pillanatot méltó módon fogom megörökíteni. De csak nehezen tudtam rászánni magam, hogy Palesztinába menjek. Félttem, hogy csalódnai fogok. Félttem, hogy elvesztem Palesztinát, az én Palesztinát, amely gyermekkoromtól fogva, mint eleven valóság foglalkoztatott és élt a lelkemben. Mégis elmentem. És boldog vagyok, hogy elmentem, boldog vagyok, hogy ott lehettem a szent, történelmi pillanatokban. Nem csalódtam Palesztinában. Ez a föld arra van hivatva, hogy ismét próféták és művészek hazája legyen. És a legnagyobb boldogságom, hogy ezt hiszem, megfestettem az első, realiztikus zsidó történelmi képet.

Két évig és három hónapig

— Az egyetem avatásánál csak néhány vázlatot készíthettem, a képen magán azonban két évet és három hónapot dolgoztam. Több mint kétszáz tisztán felismerhető portré van a képen, amelyeknek mindegyikét az eredeti modell után festettem. Majdnem az egész világot beutaztam, hogy lefessek mindazokat, akik az avatási ünnepen résztvettek és akiket fontosnak tartottam, hogy erre a történelmi emlékre rákerüljenek.

— Mit tervez a képpel?

— A képet a zsidó népeknek festettem és a jeruzsálemi muzeumnak fogom adni. Előbb azonban be akarom mutatni a zsidó tömegeknek és ezért hoztam el ide Bázelbe is, ahol most szerintem a zsidó nép törvényes parlamentje ülészik.

Nu Leibele Pilichowsky ?!

— Ezzel a képpel kapcsolatban az a megtiszteltetés ért, hogy az angol királyi udvar felkért, mutatnám be öfelségének a képet. Természetesen eleget tettem a felkérésnek és a képet Londonba küldöttem. Néhány nap múlva én is Londonba utaztam, hogy ellenőrizsem, miképpen helyezik el a képet. Mondhatom meg voltam elégedve vele. A kép a Buckingham Palast tróntermében volt felállítva pontosan szemben a király és királyné trónszékével. Amikor megláttam képetem ezen az előkelő helyen, önkéntelenül ezt mondtam magamnak: „Nu Leibele Pilichowsky ?! Te rongyos lengyel zsidógyerek ?! Gondoltad valaha, hogy utad a Buckingham Palastig vezet ?”

— Felemelő érzés volt ez és még értékesebb tette az a tudat, hogy mint zsidó a zsidó művészet szolgálatában tehettem meg ezt az utat, amely még angol művész számára is szinte elképzelhetetlen kitüntetés.

Minden póz nélkül, szinte röstelkedve, szerény mosollyal meséli mindezt Pilichowsky, aki, mint zsidó, kétségtelenül a legnagyobb művészi sikereket érte el. Pilichowsky neve és művésze egyébként ma már a legszorosabban összefügg az utolsó évtizedek zsidó történelmével. Harminc évvel ezelőtt is itt volt Bázelben, amikor az első cionista kongresszust megnyitották. Akkor festette híres Herzl-képét. Herzl a bázei hegyek között egy sziklán áll, alakja szinte emberfölötti méreteiben emelkedik a magasba és tekintete messze, messze Keletre száll.

Az idealizált Herzl

— Amikor Herzlt festettem — mondja Pilichowsky — akkor is az volt az érzésem, hogy

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruhá- **Cink Cluj** ját molymentesíti

most valamit a történelem számára csinálók. És egyáltalán nem bántam, amikor esetem önkéntelenül is elhagyta a realitások talaját és egy ideálizált Herzl állott előttem a vásznon.

Pilichowsky ugyyszólván minden nevesebb zsidót lefestett, aki az utolsó 30—40 esztendőben valami nagyot alkotott. Lefestette Nordaut, Achad Haamot, Einsteint, Bialikot, Weizmant, Szokolowot. Több, mint 100 portrét készített híres zsidókról. Valóságos történelmi galéria.

De míg a zsidó hírességeket saját ambícióból és zsidó lelkesedésből festette, más, nemzsidó hírességek, francia politikusok, angol arisztokraták, exotikus fejedelmek és amerikai pénzkirályok csengő aranyakkal fizették meg, hogy portrét készítsen róluk. Megkértem, mondja el valamelyik érdekesebb élményét ezekkel a hírességekkel kapcsolatban. Pilichowsky előveszi albumát, amelyben festményeinek fotográfiai vannak és egy képre mutat, amelyen egy magas, vállas férfi áll angol tábornoki egyenruhában, mellette ragyogó szépségű estélyi ruhába öltözött nő.

Aki a Balfour-deklarációt szövegezte

Látja, ez Sir Marc Sykes, a néhány év előtt tragikus véget ért angol külügyi államtitkár, aki népünknek egyik legigazabb, legbensőbb barátja volt. Ő szövegezte meg a Balfour-deklarációt. Sir Marc Sykes a világháború alatt ismerkedtem meg. Felkért, fesse meg képét családi galériája számára. Hogy a festmény hozzásimuljon a környezethez, kimentem az államtitkár vidéki kastélyába. Talán hallott már valamit az angol grófságokról. Sir Marc Sykes a legrégebb és leggazdagabb angol grófság ura volt. Az őskép-gallériája a kastélynak egyik hatalmas kör alakú termében volt elhelyezve. Nem túlzás, ha azt mondom, elhűlt a vérem, amikor ebbe a terembe beléptem. A falakon a leghíresebb korabeli angol, olasz és holland festők képei függtek. Romney volt a legkisebb név közöttük. Szívdobogva szóllám magamhoz:

„Ejh, ejh, Leible Pilichowsky, hogy fogod te megálni a helyedet ezek között a klasszikus mesterek között?”

— De az ajánlatot csak nem utasíthatam vissza. Sőt, boldognak kellett éreznem magam. Kimentem a kastély hatalmas parkjába és az Istenel beszélgettem. Kértem, adjon erőt, hogy megfelelhessek feladatomnak. Megfestettem a képet. És az a tudat, hogy milyen társaságba kerül a kép, megsokszorozta az erőt és szinte úgy éreztem, hogy szárnyaim nőnek. Azt hiszem, akkor festetem meg legjobb képemet.

— Azóta sok angol arisztokratát festettem le és mindegyiknél nagy becsületben volt részem, nemcsak mint művésznak, de mint embernek is. És tudja miért? Mert mindenütt öntudatos zsidó voltam. Hetekig laktam az angol grófi kastélyban, amíg a képeket festettem, de sohasem dolgoztam szombaton. Nekem külön főztek. És ezt olyan természetesen találták, hogy talán a varsói rabbi sem találná természetesebbnek.

A nagy és ünnepezt Pilichowsky, aki ma is csak Leible Pilichowskynak nevezi magát, a kedves, kicsi öreg ur a boldog emberek tiszta, ártatlan mosolyával néz vissza eseményekben, szenvedésekben és sikerekben gazdag életére. Marton Ernő.

Ön mindig elegáns

ha ruhaszövet szükségletét

Glück Izrael
szövetáruházában
(Cluj, Wesselényi-u. 19.)

vásárolja. — Óriási választék férfi öltöny, női kabát és valódi angol doublészövetekben.

Mélyen leszállított árak!

Halálos autóelgázolás Kolozsváron

Fabinyi László vállalkozó halálra gázolt egy kolozsvári bérkocsist

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután 6 óra előtt néhány perccel halálos autószerencsétlenség történt a Kossuth Lajos-ucca legforgalmasabb pontján, a bérkocsisok standja előtt. A 789 számú kétüléses autó, amelyet Fabinyi László kolozsvári vállalkozó, a város társadalmának közismert tagja vezetett, elgázolta Munkács László 60 éves bérkocsist. Fabinyi nagy sebességgel vezette autóját, a stand előtt egy előtte

haladó autóbust került ki, midőn a lovát etető kocsis gépe elé került. A szerencsétlenség nem volt elkerülhető. Munkács koponyacsonttörést szenvedett és haldokolva szállították be a klinikára. Fabinyi ellen megindult az eljárás. Vertán komiszár vezeti a vizsgálatot.

Az olasz faszisták nyíltan az itáliai szlávok megsemmisítésére törnek

Már utlevelet sem akarnak adni az olaszországi jugoszlávoknak

(Belgrád, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jugoszláv kisebbségi iroda egyik legutóbb kiadott számában azzal a memorandummal foglalkozik, amelyet az új olasz területeken levő faszista titkárok Mussolininak adtak át. Ebben az emlékiratban a faszista szervezetek titkárai a kisebbségek teljes asszimilálását követelik. Az emlékiratot a faszista párt főtitkára szerkesztette és abban a következőket követelik:

Nyugdíjazták, illetve helyezték át az új területeken működő olasz származású állami hivatalnokokat és helyükbe a régi Olaszország területéről hozzanak tisztviselőket, akik sokkal alkalmasabbak a szlávok elolaszosítására.

Nyugdíjazták, illetve helyezték el azokat a szláv tanítókat és tanítónőket, akikről nem sikerült kétségtelenül megállapítani, hogy a Gentilji-féle iskolai törvény szerint oktatnak és nacionalista megbízhatóságuk is kétséges.

Vonják be a szláv fogyasztási szövetkezeteknek, kereskedőknek, vendéglősöknek adott ipar- és italmérségi engedélyeket, mert ezeknek helyiségei az irredenta propaganda főfészke és törvényes eszközökkel akadályozzák a faszista-

párt munkáját.

Az olaszországi szlovén és horvát sajtót el kell némitani, akármilyen is az a lap.

Egész szűk határok közé kell szorítani az utlevelek kiadását, de főleg arra kell vigyázni, hogy a szláv kisebbségek Jugoszláviába ne járassanak, ha utjuk céljáról és az utlevél tulajdonosának politikai meggyőződéséről nincs tisztában.

Valamennyi szláv kulturegyesületet fel kell függeszteni, mert ezekben az ifjúság elhelyezést és oktatást kap és ezek a határon túlról a jugoszláv kormány tudtával támogatásban részesülnek.

A határ mellől el kell távolítani a kisebbségeket és helyükre olaszokat, faszistákat telepítenek le.

A szláv nemzetiségű lelkészeket cserélik ki, mert ezek megbízhatatlanok és helyükre megbízható papokat hozzanak.

Mielőbb állítsanak fel külön információs irodát (Corpo speciale d'informazione), amelyekbe fel kell venni bizonyos szláv elemeket és ezek segítségével meg kell könnyíteni a faszista titkárok munkáját.

A napfoltok okozzák az abnormis időjárást

A normális időjárás tartozik a rendellenességek közé

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erős májusi fagyok, a nyár szokatlan melege és az esőzés rendkívül szabálytalan eloszlása joggal ébresztenek kérdéseket a közönség és a szakemberek sorában, kérdéseket, amikre ma még csak részben lehet választ adni. Előre kell bocsátani, hogy az idén csak az időjárási szenzációk sűrűsödése feltűnő, mert egyébként inkább az időjárás normális viselkedése tartozik a ritkaságok közé. Sőt azt mondhatjuk, hogy normális időjárás nincs és csak elvéve fordul elő, hogy egy nap, vagy hónap időjárása pontosan betartja azokat az értékeket, amiket a sokévi hőmérsékleti, légnyomás- és szélsebesség-értékek előírnak. Ennek oka az, hogy a földi és kozmikus tényezők soha vissza nem térő motívumokat nem játszanak azon az óriási légtömegben, ami Földünket borítja és amit egy meteorológus két egymás felé fordított és a sarkokon megerősített harangokhoz hasonlított.

Ha ezt a „légharangot” erősebb lökések érik kívülről, akkor a rezgések nagyobbak lesznek és ugylátszik, átmenetileg ilyen időszakot élünk most, mert az időjárás legfontosabb tényezője, a napsugárzás kritikus időszakába jutott. Ennek szemmel látható szimptomája az ugynevezett napfoltmaximum.

Ilyenkor sok, néha szemmel is látható folt jelenik meg a Nap izzó burkolatán, amíg szélen különösen nagy tömegben és magasra csapnak fel a napfáklyák. Átlag 11 évenként éri el maximumát a Nap folttevékenysége és ilyenkor idegesen reszket meg az atmoszféra és sűrűbben reng a földkéreg. Tapasztalat ez, amit sok vizsgálat igazolt és ma már ott tartunk, hogy nemcsak az esztendő hosszú sorozataiból igyekeznek újabb és újabb tényeket a napfoltok hatására vonatkozólag felsorakoztatni, hanem a napi időjárásban is a folttevékenység szakaszosságát keresik.

Igy nagyon sokszor, ha valami meteorológiai

excessus előfordul, nehéz megítélni, hogy az a légkörnek tisztára „belső” ügye, vagy pedig része van benne a napsugárzásnak is.

Igy például lehet, hogy az a szokatlanul esős időjárás, mely augusztus végén a száraz és meleg időjárást megszakította, egy ilyen napfoltvetés és ez esetben megismétlődése ebben a hónapban 20-ika után várható. Ennek a megismétlődési lehetőségnek az oka a Nap körülbelül 27 napos forgási ideje és amennyiben csakugyan volt szerepük a Nap foltjainak abban, hogy kapcsolatban a helyi faktorokkal indult meg a multikori nagy esőzés, akkor egy ilyen megismétlődés nincs kizárva.

Butor-árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkássait foglalkoztathassuk, ha tehát **olcsó és jó butort** Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann **zongorát** pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Márosvásárhelyre** és tekintse meg **Székely és Reti** butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Hirdessen az Uj Keletben

Ravenna milic

Ravenna, ottani faszista letet követtek este a kikötőre induljan len férfit a se le a faszisták vennai milicia lyosan megsebn vennai faszista meg. Morigina

Felmer

(Cluj-Koloz tudósítójától.) hasábjain arról ben a marosvá volt a vádlott. dőben, közvetl minusa előtt e ki ez ezred. A katonák másik vonattal kat vitt. Az á között s ennek besült.

Amikor az megérkeztek S csátottak rend tül a szabad

Nem E

(Budapest dősítójától.) nap délelőtt a amely szerint vny ragályos máz 25, vidék 23, vidékről és gégelob 19 gyermekágyi nyos fültömirt choma vidék infantilis 3.

A tisztí a mult héten megbetegedés főorvos a gyé ket mondotta

— Ezek semmi körül az a felfogá hurcolták B

Ilyen eset és valószínűl nak fordulni.

Ez ellen tendőben B egész orszá ban ezan fe tegedések szá ként mindent

Ravennában merényletet követtek el a fascista milicia parancsnoka ellen, de a merénylő maradt holtan

Ravenna, szeptember 15. Ravennában az ottani fascista párt vezetési ellen véres merényletet követtek el. A ravennai fascisták tegnap este a kikötőben gyülekeztek, hogy kirándulásra induljanak Fiuméba, midőn egy ismeretlen férfi a sötétben több revolverlövést adott le a fascisták csoportjára. Ettore Muti, a ravennai milicia parancsnoka, két lövés által súlyosan megsebesült. Egy harmadik golyó a ravennai fascista párt titkárát, Morigit sebesítette meg. Moriginak sikerült az ismeretlen támadót

egy revolverlövessel leteríteni. A merénylő zsebeiben talált iratokból megállapítást nyert, hogy az illető a 40 éves Leopoldo Missirolival azonos. Zsebében több Matteotti-emlékermet találtak. Annak ellenére, hogy az eset a ravennai fascisták körében óriási felháborodást váltott ki, zavargásokra a mai nap folyamán nem került sor. Mussolini a fascisták két megsebesült vezérének üdvözlőtáviratot küldött a következő szöveggel: „Elhullott véretek forradalmunk szentjeivé avat benneteket“.

Felmentette a hadbíróóság a szalárdi zendülőket

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már többször beszámoltunk lapunk hasábjain arról a monstre zendülési pőről, amelyben a marosvásárhelyi helyőrségnek 400 katonája volt a vádlott. A 400 katonát még a mult esztendőben, közvetlenül katonai szolgálati idejüknek terminusa előtt egy szalárdi fatermelő céghez küldte ki az ezred.

A katonák vonatja a szászrégeni állomáson egy másik vonattal találkozott, amely hazatérő katonákat vitt. Az állomáson verekedés támadt a katonák között s ennek folyamán többen súlyosan megsebesültek.

Amikor az erdőkitermelésre kiküldött katonák megérkeztek Szalárdra, semmilyen lakást nem bocsátottak rendelkezésükre és hosszabb időn keresztül a szabad ég alatt voltak kénytelenek aludni.

Ellátásuk nagyon rossz volt és közben katonai szolgálati idejük is lejárt. Egyik nap egy lezuhanó szikla két katonát maga alá temetett és erre kitért a zendülés. A katonák ott hagyták a szalárdi erdőtelepet, egy részük pedig visszament az ezredhez, többen pedig hazatértek.

Még májusban tartották meg az első tárgyalást a monstre perben és annak idején a hadbíróóság megállapította, hogy a katonákat Tető József és Hegedűs Sándor vették rá állomáshelyüknek elhagyására. A vádlottak egyik csoportját, közöttük a két fővádlottat, Hegedűst és Tetőt négy-nyolc havi fogságra ítélték.

Ma husz katona állott vádlottként a hadbíróóság előtt, amely több tanu kihallgatása után, a vád- és védbeszédek elhangzása után mindannyiukat felmentette a vád és következményei alól.

Nem Romániából hurcolták Magyarországra a gyermekparalízist

(Budapest, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Csordás Elemér tiszti főorvos tegnap délelőtt adta ki a mult hétről szóló jelentését, amely szerint a főváros területén a következő heveny ragályos betegségek kerültek kórházba: hasihagyomány 25, vidékről 15, kanyaró 7, vidékről 1, vörhöz 23, vidékről 6, számarhurut 15, vidékről 1, torok- és gégegyulladás 19, vidékről 7, influenza 9, vidékről 3, gyermekágyi láz vidékről 1, bányahimlő 3, járványos fültőmirigylob 6, vérhas 31, vidékről 7, trachoma vidékről 1, lépfene vidékről 1, paralízis infantilis 3.

A tiszti főorvos mai jelentéséből kiderült, hogy a mult héten Budapesten három gyermekparalízisos megbetegedés fordult elő. Dr. Csordás Elemér tiszti főorvos a gyermekparalízis terjedéséről a következőket mondotta:

— Ezek a megbetegedések aggodalomra okot semmi körülmények között nem adhatnak. Téves az a feltevés, hogy a gyermekparalízist behurcolták Budapestre.

Ilyen esetek mindig fordultak elő a fővárosban és valószínűleg a jövőben is szóróványosan elő fognak fordulni.

Ez ellen tenni semmit sem lehet. A mult esztendőben Budapesten 71 eset fordult elő, az egész országban pedig 252 eset. Németországban ezren felül volt a gyermekparalízisos megbetegedések száma. A tiszti főorvosi hivatal egyébként mindent megtett a betegség elszigetelésére és

az eddigi statisztikából az derül ki, hogy az idén sokkal kevesebb ilyen eset lesz, mint amennyi tavaly volt.

Oroszágról jelentik: Pókény községben egy halálos gyermekparalízis-eset fordult elő. A hatóságok — tekintettel arra, hogy a községben ma bucus lesz — a legszigorubb intézkedéseket fogantatosították.

Oroszában egy négyéves kisleány betegedett meg gyermekparalízisben. A gyermek állapota súlyos, úgyhogy minden percben várják a halálát. A kisleány a napokban érkezett családjával Erdélyből. Mezőhegyes környékén az egyik majorban egy két éves kisgyermek fekszik gyermekparalízisben. A családban igen sok a gyermek s ezért attól lehet tartani, hogy azok is elkapják a betegséget.

Csak kolozsvári Heinrich-féle Szent László fertőtlenítő glicerinhorotva-szappant használjon.

— A világ legnagyobb hidját építik meg Amerikában. Newyorkból jelentik: A Hudson folyón egy 1677 méter hosszú, 61 méter magas hid építését kezdték meg, amely ha elkészül, a világ legnagyobb hidja lesz.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdeyli es bausági...
dóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek
5667. Elul 19.
1927. szept. 16.

— Csicserin lemondással fenyegetőzött arra az esetre, ha Rakovszkyt nem hívják vissza. Párisból jelentik: Az „Intransigeant“ Rakovszky párisi szovjet-követ dezavualásával kapcsolatban azt írja, hogy Csicserin és Bucharin között ebben a kérdésben éles összetűzés volt és csak akkor hozták meg a dezavualóhatározatot, amikor Csicserin lemondással fenyegetőzött. Rakovszky visszahívása ügyében a moszkvai német nagykövet is közbenjárt, hangoztatva, hogyha a szovjet és Franciaország között a viszony megszakad, ebből Németországra is veszélyek származhatnak.

* **Templomi prédikáció.** Glasner Akiba főrabbi ur, szombaton f. hó 17-én délelőtt 10 órakor a Besz Avrohom imaházban (Malom-uca 8) reggeli ima keretében תורה mond, mely alkalomra hiveink vendéglátását kérjük. Besz Avrohom Egylet Elöljárósága.

77 **Sirkőavatás.** Néhai Bolchover Jakab nemese alapítványozónk síremlékének felavatása folyó hó 18-án, vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor lesz megtartva a Tordai-uti temetőben. Felavató beszédet Glasner Akiba főrabbi ur fogja tartani. Felkértnék tagjaink, hogy ezen ünnepi aktusban minél nagyobb számban vegyenek részt. Ort. Chevra Kadisa Cluj.

— **Rálóttak egy német gyári delegáció kocsijára.** Essenből jelentik: Egy német delegáció kocsijára, melyben egy párisi gyári kongresszusról hazatérő német delegátusok ültek, ismeretlen egyének az éjszaka folyamán rálóttak. A golyó a német delegátust és egyik francia kísérőjét könnyebben megsebesítette.

— **Debrecenben elfogtak egy romániai bűnözőt.** Debrecenből jelentik: A detektívek tegnap elfogták Kradicz János román állampolgárt, akit különböző bűncselekményekért nemrég Budapesten elítéltek és az országból kitiltottak. Ennek ellenére visszatért Budapestre és ott a „Reform“-cipőüzemben helyezkedett el, ahol miután bört löpött, megszökött. Azt állítja, hogy Debrecenig gyalog jött, ahol a rendőrség személyleírása alapján elfogta.

— **Turatti olasz szocialista képviselőt tizhavi börtönre ítélték.** Savonából jelentik: A fascista törvényszék tegnap este ítélt meg a Turatti-perben. A volt szocialista képviselőt, Partini ügyvédet, akik utlevél nélkül szökni próbáltak, valamint Rosselit és Carit, akik őket rejtgették, végül Dagovet professzor, motorosnaktulajdonost tiz-tiz havi börtönre ítélték.

— **Letartóztatták a tauroggeni katonai parancsnokot.** Kovnából jelentik: Ignatie őrnagyot, a tauroggeni katonai parancsnokot tegnap letartóztatták, mert a már ismertett nagy kiterjedésű kommunista összeesküvés alkalmazásával szolgálatát hanyagul teljesítette.

— **A „Detroit Büszkesége“ repülőgép pilótái lemondtak a Csendes-óceán átrepüléséről.** Tokióból jelentik: A Detroit Büszkesége nevű repülőgép Schloe és Broock nevű pilótái Tokióban feladták a Csendes-óceán átrepülésére vonatkozó terveiket, amit azzal indokolnak, hogy az amerikai kormány tiltakozott a könyelmű óceán-repülések ellen.

— **Záróra.** A rendőrigazgatóság felhívja a lakókat tulajdonosait, hogy abban az esetben, ha a záróradij nincs kifizetve, a zárórát semmilyen körülmények között sem lehet meghosszabbítani. Egyidejűleg arról értesülünk, hogy Temesváron és Nagyváradon megengedték, hogy a bárókban és táncloklokban a közönség is táncolhasson.

on
kocsist
előtt egy előtte
midőn a lovát
A szerencsétlen-
munkács koponya-
aldokolva szállí-
nyi ellen meg-
miszár vezeti a

szlávok

knak

horvát sajtót el
z a lap.
sell szorítani az
arra kell vigyázni,
szlávfiába ne jár-
az utlevél tulaj-
ésével nincsenek

esületet fel kell
fűság elhelyezést
táron túlról a
ámogatásban ré-

litani a kisebb-
fascistákat tele-

eket cserélik ki,
helyükre meg-

lön információs
ormazione), ame-
szláv elemeket
ell könnyíteni a

rást

élni, hogy az a
e, vagy pedig
nek is.
z a szokatlanul
égén a száraz és
egy ilyen nap-
éltlődése ebben
ható. Ennek a
oka a Nap kö-
és amennyiben
foltjainak ab-
lyi faktorokkal
özés, akkor egy
va.

ásra
münk munká-
ó butort
Productiv-
gorát
az utat
tse meg
Reti
t.
yéneknek ked-
k.

Keletben

Olcsó könyvaukción!

A Cultura könyvkereskedés
(Mátyás király-utca elején)

mélyen leszállított áron alkalmi könyvelárusítást rendez.
Tudományos és szépirodalmi könyvek, román, magyar, német és francia nyelven már öt leitől kezdve.

Mélyen leszállított áron.

Egy halottja és két sebesülte van a Băltimegyei pótválasztásnak

Minisztertanács elé kerül az antiszemita provokáció

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A ciolacui választási incidensről érkezett hivatalos jelentés szerint Cuza egyik, kortese Surcanu antiszemita agitátor izgatott Coltor képviselő ellen, kit zsidónak mondott. Több részeg cuzista erre be akart hatolni a választási irodába, mire az elnök elrendelte a csendőröknek, hogy a levegőbe löjjenek és riasszák el a tömeget. Nagy verekedés keletkezett, miközben egy paraszt meghalt, kettő megsebesült. Surcanut letartóztatták.

Bukarest, szeptember 15. Ma minisztertanács volt Bratianu Jonel elnökletével.

A kormány megbízta Lepadatu kultuszminisztert a Dobrudza csatlakozásának félszázados emléknapjára alkalmával rendezendő kiállítás megszervezésével, egyúttal a konstancai ünnepségek előkészítésével.

Ezután Duca belügyminiszter referált az időszaki választásokról és a Băltimegyei Ciolacu választási szekcióban történt incidensről, amelyet a cuzisták provokáltak.

Nistor bukoviui miniszter referált a bukoviui árvízkarosultak közötti segélyosztásról.

A tanácskozás legnagyobb részét a mócok anyagi és szociális helyzetének problémája képezte. Tatarescu a helyszínen szerzett tapasztalatai alapján Cipaiannal együtt készített jelentését terjesztette elő és javaslatokat tett a helyzet javítására. A minisztertanács a kérdéssel a jövő héten is foglalkozni fog.

Seipel kancellár pártpolitika kizárásával véli megoldhatónak a szociális kérdéseket

A szociális haladás nemzetközi egyesületének közgyűlése

(Bécs, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szociális haladás nemzetközi egyesülete ma tartotta második évi közgyűlését számos külföldi kiküldöttről részvételével.

Dr. Renner volt kancellár megnyitóbeszédében utalt arra, hogy évtizedek óta a politika vezetői, a tudomány és a kormányok, katolikus és szociáldemokrata képviselők azon fáradoznak, hogy a szociális harcok az állam és a társadalom, a pártok és osztályok közötti ellentéteket, — amelyek áthidalhatatlanok a társadalomnak — enyhítsék és kiküszöböljék.

Miután a munkanélküliek biztosítására szolgáló genfi intézmény egyik társalapítója, Varioc, üdvözölte a megjelenteket, elsősorban pedig Seipel szövetségi kancellárt, akinek politikájáról dicsőremlékeztetett meg, Seipel kancellár emlékedett szövegre és az osztrák kormány nevében egyebek között ezeket mondotta:

— Mindenki előtt kétségtelen, hogy egyetlen állam sem élhet és virágozhat, ha nem szolgálja a szociális haladás ügyét.

— Gondoskodni kell arról, hogy a szociálpolitikai kérdések kezelésében a pártpolitikába való visszacsúszás ne következzen, mert a szociálpolitikai szükségességek nem egyes osztályoknak, hanem az egész népnek ügyei. Ha az egyesület ezt a felfogást eredményesen terjeszti, akkor helyes uton viszi előre a szociálpolitikát és politikája bizonyosan a szociálpolitika szellemében halad előre.

Seitz polgármester hálával emlékezett meg az egyesület működéséről és meghívta az egyesület tagjait Bécs város szociálpolitikai intézményeinek megtekintésére.

Az üdvözlőbeszéd után az elnöklő dr. Renner emlékezett meg kegyeletes szavakkal Lussattiról, az elhunyt olasz politikusról.

— Angol rendőrök letartóztattak egy indiai fejedelmet. Londonból jelentik: Allahá-bádi távirat szerint Luchnovban olyan letartóztatás történt, amilyenre eddig nem volt példa Indiában. Angol rendőrök letartóztatták ott Sabat Ali Khán rádzsát és fegyveres kísérettel szállították be a rendőrség épületébe. A nagy feltűnést keltő letartóztatásnak az volt az oka, hogy a rádzsa megszöktetett egy férjes angol nőt. A férj azonban megtette ellene a feljelentést a rendőrségen, mely azután épen olyan szabályszerű szigorúsággal bánt el a rádzsával, mint bármelyik angol alattvalóval.

— Megjelent az új spanyol nemzetgyűlés megalakításáról szóló rendelet. Madridból jelentik: Tudvalevőleg Primo de Rivera diktátor egy új törvényt alkotott, amellyel a régi parlament helyébe egy korporatív kamara megalakítását rendelte el. Ma megjelent az új korporatív nemzetgyűlés megalakításáról szóló rendelet, mely szerint a király a korporatív parlament három évre szóló időtartamát tetszés szerint rövidítheti, vagy hosszabbíthatja meg. A nemzetgyűlés tagzáma 325 és 375 között mozog és nők is lehetnek a tagjai. A parlamentnek magasabb közigazgatási, igazságügyi, hadügyi, tengerészeti, tanügyi, pénzügyi és egyházi hatóságok a tagjai. A képviselők jelenléti díjakat kapnak. A parlament havonként négy plenáris ülést tart. Az új parlamentben a sajtót nyolc újságíró képviseli.

— A cirkusz megnyitóelőadása. Ma este kezd meg a posta háta mögött öt napra tervezett előadását a Royal-cirkusz. Ezelőtt egy évvel volt utoljára Kolozsvárt s most teljesen átszervezve és megnagyobbodva fogja előadásait tartani. A műsort a világ különböző tájairól összesereglett legkitűnőbb artisták és művészek képezik, miért is felhívjuk a közönség figyelmét a Royal-cirkusz előadásaira.

* Október 1-ig meghosszabbították a Jurnal és Inventar könyvek lebélyegzését. Akinek még nem volna, az igyekezzék mielőbb beszerezni, hogy még kellő időben elkészíthető legyen. Készen bélyegezve kapható a Bernát papirosáruházban Cluj, Piata Unirii (Főtér) 29.

— Eljegyzés. Fenyvesi Fridust eljegyezte dr. Eugen Grauenfels orvos Gherla. (Minden külön értesítés helyett.)

* Erdélyi óras, ékszerész Targu-Mures kirakatait megnézni érdemes.

* Mi szem s száznak ingere, minden van az Ő, az egyetlen című filmben, amely az Operamozgó legtrészebb, vadonatúj ujdonsága. Remek film ez, a gazdag nagybácsi és a szegény unokaöccs mulatságos szerelmi versengésének történetét tárgyalja, a finom humor eszközeivel. Remek képei a tengerparton fürdőző gyönyörű nők körébe vezetik a nézőt. Az Opera-Mozgó előadásai délután öt, hét és fél órákor kezdődnek.

— A vonat alá feküdt, mert éhenhalt a felesége. Hátszegről jelentik: Évtizedek óta lakott Hátszegen Tömör Ferenc, aki egyideig mint szabósegéd kereste meg kenyerét, később pedig önállósította magát s szabóműhelyt nyitott. Keresetéből szerényen megélt feleségével együtt, mindaddig, amíg az öregség s különösen megromlott szeme nem tették munkaképessé. Lassanként a szegényebb osztály foltos szabójává degradálódott. Elkeseredésében rászokott az ivásra is és nyomorúságos keresetét pálinkára költötte. Így tengődtek évekig feleségének napszám keresetéből. Pár hét előtt ágyának esett az asszony s ezzel kiapadt még az a kis kereset is, amely addig volt. Az éhenhalástól a szomszédok könyörületessége mentette meg őket. Tegnap éjjel meghalt a feleség. A férfi, amint észrevette, nem szólt senkinek, a halottira rázárta az ajtót, kiment a vasuti pályatesthez s a legelső vonat elé vetette magát, amely darabokra tépte. Mindkettőt a város költségén temetik.

Ő az egyetlen

az Opera Mozgó új filmje, ha jól akar mulatni, ne mulassza el megnézni.

Előadások kezdete 5, 7 és fél 10-kor.

Panaszkönyv

A kutya, amely nincs és az adó, amely van

Kaptuk a következő levelet:

Alulírott, aki a Dónát-ut végén lakom, valamikor kutyát tartottam a háznál és kerékpáron jártam be a városba. Két év óta azonban nincs kutyám és egészségügyi okokból, orvosi utasításra nem használom 1925 május óta a kerékpárt sem, amely különben is használhatatlan állapotban van, amennyiben a legfontosabb alkatrészek hiányoznak róla. Ennek ellenére Kolozsvár városi adóhivatala 1926-ra 120 lej adót rótt ki rám a kutya és a kerékpár miatt. Természetesen feleltem, de azzal az indoklással, hogy az adóelengedés kérésének jogosultságát nem igazoltam okmányokkal, elutasították.

Eltekintve attól, hogy a kerékpár használhatatlan és bár szerepel a nyilvántartásban, nincsen meg a kötelező sorszáma, amely nélkül a szigorú ellenőrzés mellett nem is lehet vele járni, vagyis ez magában elegendő bizonyíték rá, hogy nem használom, hogyan szerezhetnék be erről igazoló okmányt? Vigyek orvosi bizonyítványt? Az 150 lejbe kerül és talán el sem fogadják. Kérjek a közigazgatási kapitányságtól irást? A kiszállítás költségei és a kérvényre, meg a bizonylatra szükséges bélyegilleték többszörösen meghaladja az adó összegét. Azonkívül a sok hivatalbajárással elveszíték egy-két munkanapot is — 120 lej adó elengedése miatt. Viszont mégsem fizethetek adót a kutyám után, amely nincs és a biciklimért, amellyel nem is lehet biciklizni! (Aláírás)

— Porráégett egy nagy budapesti fetelep. Budapestről jelentik: Az elmúlt éjjel fél-tizenegy órákor az újpesti rakparton, a lipótvárosi pályaudvar közelében, a Titan részvénytársaság 160 munkást dolgoztató fetelepeinek 60 méter hosszú és 20 méter széles épületében tűz ütött ki. Rövidesen az egész épület lángokban állott. A pusztító lángnyelvek csakhamar átterjedtek a fűrésztelepre és félóra alatt elhamvadt az egész hatalmas telep. A tüzet nem lehetett lokalizálni, mert a tüzoltók kilométer messziségről kellett szivattyúznák a vizet, ami hátráltatta az oltást. Ugy a telepen, mint a gyárban minden odaveszett. A kárt másfélmillió pengőre értékelik. A tüzvész keletkezésének okát eddig még nem tudták kideríteni.

— Táncestély Gyulafehérváron. A kolozsvári Opera balettjének 8 éves táncművésznője, Tera Gersin, aki az újságíróklubban ezeltől néhány héttel hatalmas sikert aratott gyönyörű tánczámával, e hó 19-én táncestélyt ad Gyulafehérváron Ligeti Józseffel, a kolozsvári Opera balett mesterének közreműködésével.

— Elvesztett vizsla. Papp Sándor, aki a Take Ionescu (Magyar) újtelepen lakik, egy dreszrozott német vizslát talált. Felhívja tulajdonosát, hogy átvétele végett jelentkezzen.

Kölcson

legolcsóbban, legelőnyösebben
nyujt Granaria, Oradea

Spiritizmus - Teozófia

Steiner R. A szellemvilág küszöbén (kötve) L.	42
Reichenbach: Az Od (kötve)	42
Sage: Piperné, a médium (kötve)	42
Duprel: Az ember rejtélye (kötve)	42
Tordai V.: Okkult elemek a magyarság életében (kötve)	42
Crookes: Spiritizmus és tudomány (kötve) . .	42
Kubelkné: Misztériumok (kötve)	42
Doyle C.: Mi a spiritizmus	42
Osternick T. K.: Az okkultizmus és a modern világkép (kötve)	102
Collins M.: Világosság az ösvényen	42
Jinarjadasa: Az ő nevében	21
Besant: A mesterek	42

Utánvétellel küldi LEPAGE - Cluj
Kérjen jegyzéket!

(Cluj-K) let tudósító mozgalom, tuljutott az lépésekkel és bánási gének me hogy a fol tizedekre le zetének ki ban érdeke hogy már nál zárt eg guk, min megvédésé ban az ors erdélyi és legátusai

Szatm CFR felüg vezérigazg Kelet rész tos pontja osztására vezésére v értelmében hogy Nu pályafenta jén Szatm inspektor. fordult Te átköltözés hassa vég válasz, an kedik, ho október e

Szept vári kam kedelmi gyűléséne tüzte ki. előrelátn néhányan határozat tartják m kül a me

Százn karestből sága Buk ben a bes állapított amennyit egyidejűle niszterium amelyet san egys

Zürich
Newyor
London
Páris .
Milano
Prága.
Budape
Belgrád
Bukare
Varsó.
Bécs .
Berlin

Közgazdaság

A nagyváradi országos kongresszuson alakítják meg a kereskedelmi egyesületek szövetségét

Kolozsváron még szeptemberben megalakul az új kereskedőegyesület

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az országos jellegű kereskedőmozgalom, miután heteken át tartó munkával tuljutott az előkészítés stádiumán, határozott lépésekkel közeledik a kitűzött cél: az erdélyi és bánági kereskedelmi egyesületek szövetségének megteremtése felé. Tekintettel arra, hogy a folyamatban levő vámtarifa-revizio elvitte a kihatással az ország gazdasági helyzetének kialakulása szempontjából, az elsősorban érdekelt kereskedők szükségesnek tartják, hogy már az új vámok érdemleges tárgyalásánál zárt egységben léphessenek fel úgy a maguk, mint a fogyasztó-közönség érdekeinek megvédésére. Epen ezért október első napjaiban az országos szövetségben résztvenni akaró erdélyi és bánági kereskedelmi egyesületek delegátusai Nagyváradon kongresszusra gyűlnek

össze, amelynek keretében ki fogják mondani a szövetség megalakulását. A kongresszus lezajlása után a szövetség haladéktalanul megkezdi széles programu tevékenységét.

A kereskedelmi egyesületek szövetségének megalakításával kapcsolatban, — mint ismeretes — Kolozsváron is akció indult meg egy új kereskedelmi testület megalakítása érdekében. Az akcióhoz Kolozsvár kereskedőinek igen tekintélyes része, nemzetiségre való tekintet nélkül, bejelentette csatlakozását és szervező bizottságot küldött ki az új egyesület megalakulásának előkészítésére. A szervező bizottság, miután a statutáris munkálatokat már befejezte, a közeli napokban megkezdi a taggyűlést. Értesülésünk szerint a kolozsvári kereskedők új egyesülete még a nagyváradi országos kongresszus előtt fog megalakulni.

Szatmárra helyezik át a nagyváradi CFR felügyelősegeket. Teodorescu vasutügyi vezérigazgató programjának, amelyet az Uj Kelet részletesen ismertett, egyik igen fontos pontja az, amely az öt üzletvezetőség felosztására és különböző felügyelőségek átszervezésére vonatkozik. Ennek a programnak az értelmében a CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy Nagyváradról a forgalmi, vontatási és pályafentartási felügyelőségeket november elsején Szatmárra helyezi át. *Dancasiu* nagyváradi inspektor, a vasuti személyzet felkérésére, azzal fordult Teodorescu vezérigazgatóhoz, hogy az átköltözést a hideg évszak beállta előtt hajthassa végre. Az intervencióra megérkezett a válasz, amelyben a vezérigazgatóság úgy intézkedik, hogy mind a három felügyelőség már október elsején megy át Szatmárra.

Szeptember 25-én tartják meg a kolozsvári kamara közgyűlést. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ez évi jubileumi közgyűlésének első határidejét szeptember 14-re tűzte ki. Ezen a határidőn azonban, amint előrelátható volt, a többszer tag közül alig néhányan jelentek meg és a gyűlés nem volt határozatképes. Így ezt most szeptember 25-én tartják meg, most már feltétlenül tekintet nélkül a megjelent tagok számára.

Száznegyven lej lesz egy liter szesz. Bukarestből jelentik: A szeszszindikátus igazgatósága Bukarestben kedden ülést tartott, amelyben a beszarábiai szeszgyárak kivételével, megállapították a szeszgyárak új kontingenseit, amennyit ezek évenként kifőzhetnek. Ezzel egyidejűleg előterjesztést tettek a pénzügyminisztériumnak az új szeszárú vonatkozólag, amelyet pénzügyminiszeri rendelettel, országosan egységesen állapítanak meg. Bizalmas for-

rásból nyert értesülésünk szerint a hivatalos szeszárú — adóval és illetékekkel együtt — 140 lej körül fognak mozogni.

Rossz kilátásai vannak az erdélyi diókereskedelemnek. Nemrégiben jelentettük, hogy Erdélyben az ideai diótermés közepesen is gyengébb, míg országos viszonylatban is átlagos. Emiatt a tavalyi kedvező körülményekkel szemben ebben az évben a dióüzlet nem sok kilátással kecsegtet. Különben is Franciaországban, amely eddig tőlünk vásárolt, kitűnő diótermés van, amely az árakat erősen nyomja. Hamburgban, a diókereskedelem nemzetközi piacán, 22—24 dollárt kínálnak egy mázsa dióért ab német határ, ami a vámot, a vasuti fuvardíjat és egyéb költségeket leszámítva, 22 lejes kilónkénti árak felel meg. Belföldön viszont a dió forgalmi ára 25 lej. Az export nem fizetődik ki tehát, különben is külföldre csak bankgarancia mellett lehet leadni, éppen ezért a belföldi dióárak esésére lehet számítani, annál is inkább, mert a pénzhány miatt a kereslet nagyon lanya.

Inventar (Leltár) Journal (Napló)

hitelesítve

(3 lej laponként) még pár napig beszerezhető

BOROS

papirkereskedésben
CLUJ

Tőzsde

Inkább árukinálat mellett a piac üzletelen.

Egyesült Közgazdasági és Lezálogbank Rt. jelentése	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka- rest	Buda- pest	Bécs	Prága	New- york
			nyitás	zárlat						
Zürich	3125—3130	—	—	492	3140	11020	13679	65095	1928 ³ / ₄	
Newyork	16175—162 ¹ / ₄	518 ¹ / ₂	51850	2550	162	57180	70930	3375	—	
London	788—790	252 ¹ / ₂	252162	12402	789	27815	3449 ¹ / ₂	16415	48637	
Páris	640—645	2033	2033	—	638	2241 ¹ / ₂	2781 ¹ / ₂	132 ³ / ₈	39212	
Milano	890—895	2823	2822	133 ³ / ₄	832	3112	3862	183 ⁷ / ₈	544 ¹ / ₂	
Prága	478—480	1537 ¹ / ₂	1536 ¹ / ₄	7570	482	1695	210162	—	—	
Budapest	2835—2840	9065	9065	—	2850	—	12396	590	—	
Belgrád	—	913	913	—	283	1007	1249 ¹ / ₄	594350	—	
Bukarest	—	321	320	1580	—	354	438 ³ / ₄	2095	—	
Varsó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bécs	2280—2290	7310	7310	—	2295	8045	—	47575	—	
Berlin	3850—3860	12337	12339	—	3865	13607	16874	803	—	

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1580, Budapest 354, Bécs 43875, Prága 2095.

Ideal - Erika írógépraktár
Révész Ernő, -- Targu-Mures
Telefon 12 .

Templomi ülőhelyek

eladása és bérbeadása:

A nagytemplom

jobb oldalan levő 43. számú (gitter ülés, birchat Kahanim)

A Poale Czedek

első sorában a 8. sz. alatti ülés (Mizrachi ülés). A női ülés száma 10.

A Schasz Chevra

templomban a középső bejáratnál fekvő 42. számú gitter ülés.

A Sefard templomban több ülés.
Érdeklődni a kiadóban

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

Nemcsak a

kereskedőknek,

hanem az

iparosoknak

gyárosoknak

is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lej

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Máramarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincal No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Prima tűzifát

legjutányosabban házhoz szállít FISCHER fatelep, Cluj, Piata Gării No 2.

Telefon 1300

Telefon 1300

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eligyzési bírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Kóser szakácsnő kerestetik régi úri házhoz jó fizetéssel. Ajánlatok kormegjelöléssel Slamovits, Poplita — címre küldendők. 3150

Kellemes hanggal és vallásos életű bizonyítványokkal rendelkező, nagyünnepekre hivatásomat orth. hitközségnek betölttem. Meghívásokat honorárium megjelölésével és utiköltség megtérítésével. Kellemes előmadkozó" jelígre a kiadóhivatalhoz kerek. 3054

Periekt gyorsírásra rövid idő alatt megtanítom, a legújabb módszerrel. Cím a kiadóban.

Barzel fierarie vasüzlet

Cluj-Kolozsvár P. M. Viteaz 13.

Telefon 10-43

Roman, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.

Műhelynek, raktárnak megfelelő helyiségek kiadók Malom-utca 28. szám

Géplímzést olcsón vállalok. Hazhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szeren.

Karikahajós varrógép olcsón eladó, Str. Baron L. Pop 3. (Brassai-u.) ajtó 3.

Főtvonalon több gyár közelében fűszertüzetnek, vagy bogdának alkalmas szép berendezéssel tágas üzemhelyiség elutazás miatt feltűnően olcsó áron bérbeadó (esetleg lakással is). Megbízott: Libertus-iroda Str. Baba Novac 15a.

Sápadt, vérszegény és gyöuge gyermekeinknek adjunk a hideg évszak beálltával Egger-Emulsiót, mely a legjobb csukamájolajból készült. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában

Szakképzett molnár az örlés minden ágában jár-tas, azonnali állást keres. Derczeni Lajos Egeres. 3143

Alkalmi prima hántott

tüzifa vétel.

Míg a készlet tart, közvetlen a termelőtől ölenként 1500, vagononként 8300 leiert erdőből közvetlen házhoz szállítva. Megrendelhető Lázár fatermelőnél, Uj-u. 10. Tel. 2-51

Eladó az „Astra” likőr- és rumgyárból különféle drogok, gyümölcs-kivonatok, essenciák, vas és fahordók, demijonok, üvegek, cimkék és apróbb felszerelések. Értekezhetni a C. Victoriei, volt Kosuth L. utca 41 szám alatt az udvarban d. e. 8-12-ig, d. u. 3-6-ig

Magyar nyelven

újonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlekirataim	707
Dornády: Sólyme adár	183
Erdős Renée: Borso hercegnő	108
Csehov: Kisértetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yá-szonkötésben	1632
Jókai Mór: Kőszivű ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kölesönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orezy Emma: Megfizetek	180
Pálffy Gúla: Irén: Fekete vőlegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátához	224

Német nyelvű újdonságok

(Köte)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengraun	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Anfruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Boross G. és Kókény I. kabarétársulatának bucsufőllépése (Főemelt helyárak. Napibérlet 4. sz. C. Sorozat 19.)
Szombat: Cirkuszhercegnő (Kolbay Ildiko szerződött tag főllépése. Tompa Béla vendégjátéka. Napibérlet 5. sz. A. Sorozat 20.)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Akácavirág (Operett, olcsó helyárak. Sorozat 21)
Vasárnap 6-kor: Az ismeretlen katona (Drámai újdonság Poor Lilivel, Táray Ferenczel. Rendes helyárak. Sorozat 22)
Vasárnap fél 9-kor: Erdészleány (Kolbay főllépésével, Napibérlet 5. sz. B. Sorozat 23.)
Hétfő: Muzsikusk Ferkó (Mende Klári szerződött tag bemutatkozása. Kolbay főllépése. Napibérlet 5. sz. C. Sorozat 24.)

A színházi iroda közleményei

Kolbay Ildiko főllépése. A Magyar Színház új, kitűnő énekes primadonnája, Kolbay Ildiko már Kolozsvárra érkezett s szombaton este a „Cirkuszhercegnő” címszerepében fog főllépni. Partnere Tompa Béla lesz, aki vendégként fogja Mister X szerepét játszani. Vasárnap este az „Erdészleány” címszerepét fogja Kolbay Ildiko játszani.

Mende Klári főllépése. Az új szubrett-primadonna, Mende Klári, akit a legjobb hírek előznek meg, mert a nagyváradi közönség valóságos kedvelője szeretettel, a jövő hét első estéjén, hétfőn fog bemutatkozni a „Muzsikusk Ferkó”-ban. Gitta szerepét ezen az estén Kolbay Ildiko fogja játszani.

Kókény és Boross bucsufőllépése. Pénteken este bucsuzik a kolozsvári közönségtől Budapest legnépszerűbb Kabaré-társulata, a Boross Géza és Kókény Iona együttes. A péntek esti bucsujáték-műsora példátlanul változatos, gazdag és mulattató.

Akácavirág és Ismeretlen katona délután. Vasárnap félhárom órakor a legnagyobb sikerű operettek egyike, az „Akácavirág” kerül színre igen olcsó helyárakkal, Réthely Ödönnel a férfi főszerepben és Ágoston Baba vendégjátékával. Vasárnap 6 órakor az „Ismeretlen katoná”-t adják Poor Lilivel, Táray Ferenczel és Mihályffy Lászlóval.

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetújdonságok és a

legjutányosabb árakért

előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ

uriszabónál, Cluj, Str. Julia M. és Vlahuta sarok — (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Iskolák, tanítók figyelmébe!

הספר הראשון

héber ABC ára 40 lej,

képes héber ABC הראשון

ára (erős kötés) 50 lej,

az Uj Kelet könyvosztályában.

Szabó János autójavitó műhelyét

Cluj, Str. Jasilor 2 szám alól

Reg. Ferd. 56-58.

szám alá helyezte át.

borotva borotvaszappan borotvafelő szij borotvaecset „UNICUM” Kun, Cluj,

UNICUM

önborotváló készülék önborotváló pengék acélárak felülmulthatatlanok Calea Victoriei 2. szám

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkét 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaaranyos-Várnegyei Takarékpénztár r.-t. Tor-dán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruaktárai a vasut mellett.

„Safruth” Cluj

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban